

Stensele kyrka, Västerbottens län.

Viktiga händelser för kyrkan, relaterade till källor.

1817– 1824	Första kyrkan uppfördes i timmer och var rödmålad, belägen på nuvarande kyrkogården. Längd och bredd 37 1/4 x 17 3/4 alnar med torn som mätte 7 1/4 x 9 3/4 alnar (kyrkan riven 1886). Kyrkans grundstenar omdisponerade, men placeringen av kyrkans vinkällare är känd. Predikstol från 1700-talet, möjligen från Lycksele gamla kyrka, sedermera skänkt till Åskilje kapell.	Inventarielista 1832. Zetterstedt, J. W. ”Resa genom Umeå lappmarker...”, 1832. Park, Gustaf. ”Stensele kyrkas historia”. 1986.
1884– 1886	*Kyrkan ritades av ark. Fredrik. R. Ekberg 1881, vilken skulle rymma 2000 personer. Ekbergs första förslag från 1866 skulle endast rymma 900 personer. Byggmästare var Johan Nordell. Kyrkan gestaltades treskeppig med avgränsande pelare till sidoskeppen. Pelarna uppbär sidoläktare och orgelläktare. Tresidigt utbyggt korparti. Ny kyrkklocka och orgelverk anskaffat. Kyrkan omnämndes vara målad i skärt och vitt 1925.	Arbetsbeskrivning, VAB 1971. Dnr 3662/75. Västerbottens Kuriren 1955-04-22. Utdrag ur handlingar i Stensele kyrkoarkiv, upprättat av kyrkoherde Svennerskog 1961-06-04. Ark Gustaf Birch-Lindgrens restaureringsprogram 1925-12-18. ATA.
1922 (1922)	*Rentvättning av kyrkans inre med väggar, tak och fasta inredning p g a sot. Restaureringsförslag av ark Edvard Lundqvist, Umeå. Ej genomfört.	Västerbottens kuriren 1922-07-17. ATA. Program för reparations- och underhållsarbeten å Stensele kyrka 1922-08-04. ATA.
(1925).	<u>Restaureringsförslag</u> av ark Gustaf Birch-Lindgren (ej godkänt av Byggnadsstyrelsen 1930 då förslaget uppfattades vara störande för kyrkorummets helhetsverkan, emellertid hade Byggnadsstyrelsen 1926 föreslagit rivning- och återuppbyggande av kyrkan). Ark. Birch-Lindgrens förslag gick ut på att altaret skulle flyttas in till det tresidiga koret. Fördjupande av koret genom att de främsta travéerna i sidoskeppen helt inbyggdes. Sakristia skulle inredas i en av inbyggnaderna som skulle ersatte sakristian bakom koret. Höjning av korgolvet. Ny plats för dopfont på motsatt sida av sakristian. Tunnvalv av trä i mittskeppet. Elektrisk uppvärmning och belysning. Nytt tak på kyrkan. Området kring kyrkan planlagt och planterat. Innerbågar till fönsterna. Värmeledning. Matta till mittgången.	Västerbottningen 1926-01-19. . Västerbottens Kuriren 1925-12-03. ATA. Byggnadsstyrelsens utlåtande 1926-01-15. Byggnadsstyrelsens utlåtande ang. restaureringsförslag 1930-05-02. ATA.

Ca 1928	*Omläggning av kyrkotaket med sågat spån (med liknande profil som befintliga kluvna spån, vilka var uppruttade). Emellertid tycks taket ha lagts med svartmålad plåt.	Byggnadsstyrelsens godkännande 1928-10-21. Byggnadsstyrelsens synpunkter på spånläggningen 1927-12-13. RAÄ:s godkännande av koppartak 1977-11-22. ATA.
1931	*Utvidgning av begravningsplats och ordnande av den samma (invigd 1934). Förslag av länsträdgårdsmästare Gunnar Ljunglöf. Länsstyrelsen godkände förslaget men istället för bogårdsmur av sten med järngrindar skulle trästaket uppföras med trägrindar (enligt förslag av ark. Edvard Strömqvist, Lycksele från 1930). *Förslag till församlingshem av ark. Edvard Strömqvist, Lycksele.	Länsstyrelsens resolution 1931-01-17. ATA. Umebladet 1934-10-08. ATA. Ritning av Strömqvist maj 1931. Byggnadsstyrelsens godkännande 1931-06-12. ATA.
1934	Invändig restaurering av ark. Edvard Strömqvist, Lycksele från 1931. Förslaget reviderades något 1933. *Blyinfattade färgade glas insattes i korfönsterna. *Nya innerfönster av räfflat glas. *Värme kaminer insatta från Bolinder, en på norra sidan och en på södra sidan i kyrkorummet samt en kamin i sakristian (de gamla kaminerna var utbrända och brandfarliga). *Skorstenar i tegel skulle uppföras inne i kyrkorummet, men på utsidan av sakristian. *Trossbottnar med papp, såg- och klyvspånsfyllningar. *Höjning av koret med två trappsteg. *Altaruppsatsens höjande. *Skåpändringar i sakristian. *Nytt brädgolv inlagt över det gamla plankgolvet. *Två ljuskronor för levande ljus inköpta (Marcus Ax metallfabrik, Stockholm). *Ny altartavla av Gerda Höglund föreställande ”Jag har övervunnit världen”. Till lärljungen längst till höger efterliknade Nathan Söderblom. *Inramning till altartavlan ritad av ark. E. Strömqvist. *Orgeln restaurerad och förseddes med två nya stämmor och en elektrisk fläkt. *Orgelläktaren byggdes ut för att rymma en större sångkör. *Lasering av golven i kyrkan. Fernissning skulle inte verkställas, då den kunde bli ojämnt sliten. *Ny färgsättning i kyrkorummet av steen Flemming, Långsjöby (tidigare målad i skärt och vitt eller rosa och ljusgrått?). Arbetet utfördes av målarmästare H. Åman, Junsele med Flemming som kontrollant.	Arbetsbeskrivning, VAB 1971. Dnr 3662/75. Utdrag ur kyrkorådets protokoll 1933-10-11. Byggnadsstyrelsens godkännande av restaureringsförslag 1932-05-27. Byggnadsstyrelsens godkännande av restaurering 1933-06-28. Svenska dagbladet 1934-08-22. Stockholms dagblad 1934-10-06. Byggnadsstyrelsens godkännande av altartavla, inramning och orgelns restaurering 1934-06-01. Byggnadsstyrelsens godkännande av golvbehandling 1934-07-20. PM av Bengt Lidström 1977-09-28. Västerbottens Kuriren 1977-10-13. ATA.

1939	*Förslag ang. elektrisk belysning. Ytterbelysning vid ingången, lampetter på pelarnas östra sida, armatur på läktaren, predikstolen och orgeln (Armatur från Arvid Böhlmarks lampfabrik, förslag till installation av montör V. Sahlman, Storuman).	Byggnadsstyrelsens godkännande 1939-11-07. ATA.
1946	*Installation av elektrisk uppvärmning. *Belysningsanläggning med ljuspunkter efter läktarbarriärerna, så att inte elljus behövde monteras på ljuskronorna. Ytterbelysning samt belysning av tornet (Elektriska aktiebolaget AEG, Skellefteå).	Utdrag ur protokoll 1946-06-01. Byggnadsstyrelsens godkännande 1946-08-23. ATA.
1952	*Tornur till kyrkans tornspira där fönsterkupor fanns placerade (AB Westerstrand & söner urfabrik, Töreboda).	Byggnadsstyrelsens godkännande 1952-08-18. Dnr K850. Byggnadsstyrelsens utlåtande 1952-06-10. Dnr K404. ATA.
1955	*Förslag till utvidgning av kyrkogården av ark. Torkel Sjöström	Byggnadsstyrelsens godkännande 1955-03-22. Dnr K287/54. ATA
1956	*Ny orgel från Grönlunds orgelfabrik.	Västerbottens Kuriren 1956-05-08. ATA.
1959	*Förslag till skogskyrkogårds anläggande i nytt område.	Byggnadsstyrelsens godkännande 1959-05-12. Dnr K271. ATA.
1962	*Planerad nybyggnad av redskapsbod vid församlingshemmet. *Planläggning av kyrkogården med bogårdsmur, staket och dammanläggning. Förslag av ark. Torkel Sjöström, Umeå. Bassäng, gjuten i betong först ej godkänt p g a äldre stengrund på platsen samt att en sådan lösning saknade hävd på en äldre kyrkogård. Bassängen godkändes sedan motvilligt av Riksantikvarieämbetet, då nya historiska fakta hade framkommit. *Belysningsanläggning på kyrkogården. Förslag från Elektro-service, Stensele. *Restaurering av mässhake i svart sammet med silverdekor från 1800-talet. Mässhaken spändes, nytt foder i ena halvan, nytt band på den ena delen. Sprundet hopsytt.	Ark, Torkel Sjöströms byggnadsförslag 1962-06-05. Byggnadsstyrel. godkännande ang. redskapsbod och kyrkogård 1962-07-11. Dnr K546. RAÄ:s avstyrkande ang. bassäng 1961-02-25. Dnr K868/60. Utdrag ur handl. i Stensele kyrkoarkiv, upprättat av kyrkoherde Svennerskog 1961-06-04. ATA. Byggnadsstyrel. godkännande av bassäng 1961-06-26. Dnr K868/60. Byggnadsstyrel. godkännande ang. belysning 1961-11-14. K 828. Handl. ang. mässhake 1962-12-03. Dnr 3729. ATA.

1966– 1968	<p>*Gravkapell ritat av Svante Öhman, 1965 Orrje & co, Umeå. Placeringen stred mot gällande stadsplan, men en ny stadsplan tillkom i samband med ärendet.</p> <p>*Utvidgning av kyrkogården med bl a urngravar, planteringar med rönn, jämtlandspoppel och hagtorn. Bevattningskar av trä (creosot tryckimpregnerade) och bänkar (tryckimpregnerade, arsenik). Förslag av ark. Svante Öhman, Umeå.</p> <p>*Altartavla i gravkapellet av mosaik av Åke och Aline Rolfstadius. Kompletterad 1976 med ytterligare två tavlor.</p>	<p>Byggnadsstyrelsens godkännande av gravkapell 1966-08-30.. Dnr K573. Handl. från Byggnadsstyrelsen 1966-08-09. Dnr K78. Handl. ang. utvidgning av kyrkogården 1968-11-19. Dnr 1996 K211. Västerbottens Kuriren 1976-06-06. ATA.</p>
1972	<p>*Förslag till tillbyggnad av församlingshemmet av ark. E. Brydolf och ing. Håkan Larsson, Umeå från 1971.</p>	<p>Ritning 1971-09-01. RAÄ:s godkännande 1972-03-21. Dnr 1674 K171. Brev till RAÄ 1972-03-10. Dnr K171. ATA.</p>
1977– 1978	<p>Restaurering. Förslag av Bengt Lidström, VAB, Umeå 1975.</p> <p>*Taktäckning med kopparplåt på kyrka och torn, istället för det befintliga svartmålade plåttaken (detta för att minska underhållskostnaderna med målning).</p> <p>*Tornkorset utbytt.</p> <p>*Väggarnas ytterpanel togs ner och isolering med mineralull skedde, varefter panelen återställdes. I samband därmed kunde väggarnas konstruktion dokumenteras.</p> <p>*Målning av kyrkans ytterfasad skulle ske under sommaren 1978.</p> <p>*Hk-ramp vid norra entrén.</p> <p><u>Invändigt.</u></p> <p>*Transparenta isoleringsskivor i fönsterna. Tätningslister i fönsterbågarna.</p> <p>* Det pålagda golvet från 1934 togs bort. Det ursprungliga golvet från 1885 fanns kvar och avlägsnades försiktigt. Ny trossbotten med spånskiva. Utrymmet mellan bjälkarna isolerades med mineralullskivor. Därefter återmonterades det gamla golvet som slipades och ytbehandlades. Tätning mot ytterväggarna gjordes.</p> <p>*Förbättrad värmeisolering till yttertak över mittskepp och sidoskepp.</p> <p>*Ny toalett i vapenhusets norra sida. Den befintliga toaletten i vapenhuset ansågs för liten.</p> <p>*Ökat utrymme i koret genom att en bänkrad på vardera sida avlägsnades.</p> <p>*Bjälklag med innertak uppfört i sakristian.</p> <p>*Inredande av ett rum i tornkammaren.</p> <p>*Skåp för skrudförvaring samt altare i sakristian.</p> <p>*Rengöring och målning av bänkarna.</p> <p>*Förvaring av textilier planerades att lokaliseras till under altaret.</p> <p>*Nya bänkvärmare.</p> <p>*Bätringsmålning och rengöring av kyrkmålare Sten Åström,</p>	<p>Förslag till restaurering av Stensele kyrka 1975-08-01. Förslag till restaurering av Stensele kyrka 1975-06-12. Dnr K294. Reviderat restaureringsförslag Bengt Lidström VAB, Umeå 1975-03-19. Dnr 3662. PM av Bengt Lidström 1977-09-28. RAÄ:s godkännande av koppertak 1977-11-22. Västerbottens Kuriren 1978-10-12. Västerbottens Kuriren 1978-10-30. Västerbottens Kuriren 1978-03-21. Västerbottens Kuriren 1980-02-02. Västerbottens Folkblad 1978-10-12. ATA</p>

	<p>Avesta och Signar Forsman, Blåviksjön.</p> <p>*Alla ljuskronor och ljushållare i kyrkan renoverade och putsade.</p> <p>*Automatiskt brandlarm med sprinklersystem.</p> <p>*De inre dörrarna skulle hållas öppna under gudstjänst, då alternativet var ett borttagande av dem samma, p g a utrymnings-skäl. Istället för två reservutgångar från läktaren förespråkades att maximalt 100 personer fick vistas på vardera sidan.</p> <p>*Mekanisk lucköppning.</p> <p>*Målning av karmar och smygar invändigt</p>	
1980	*Utvidgning av kyrkogården (Scandiaconsult, Umeå).	Länsstyrelsens godkännande 1980-10-16. Dnr 5717. ATA.
1985	*Inköp av kororgel.	
1993	<p>*Anläggande av minneslund i sydöstra delen av kyrkogården i anslutning till den befintliga dammanläggningen (Ingemar Söder, lantmäteriet i Vilhelmina).</p> <p>*Förändring av taket till gravkapellet, uppförd 1966. Ökad lutning för vattenavrinning på södra delen (BH Viklund byggkonsult AB)</p>	<p>Länsstyrelsens beslut 1993-03-22. Dnr 2032B. ATA.</p> <p>Länsstyrelsens godkännande 1993-11-08. Dnr 7069B. ATA.</p>
1999	*Uppsättande av brandutrymmesskyltar.	Länsstyrelsens beslut 1999-09-13. Dnr 312-4553-1999. ATA.
2003	*Exteriören målades om.	